

Sygn. akt : II Ka 75/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 kwietnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce w II Wydziale Karnym w składzie

Przewodniczący : SSO Michał Pieńkowski

sędziowie : SSO Wiesław Oryl

SSO Jerzy Pałka /spr/

protokolant: Dorota Dżiczek

w obecności prokuratora: Adama Kolbusa i oskarżycielki posiłkowej S. J.

po rozpoznaniu w dniu 6 kwietnia 2017 r.

sprawy oskarżonego J. P.

oskarżonego z art. 177 § 2 i inne kk

z powodu apelacji osobistej oskarżyciela posiłkowego oraz apelacji prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego w Ostrołęce

z dnia 10 listopada 2016 r. sygn. akt II K 1078/15

Orzeka:

1/ Zaskarżony wyrok zmienia w ten sposób , że: a/ rozwiązuje orzeczenie o karze łącznej pozbawienia wolności i orzeczenie o połączeniu środków karnych wskazane w pkt. 6 i 7 zaskarżonego wyroku b/ orzeczoną karę pozbawienia wolności za czyn z pkt. I a/o wskazaną w pkt.1 zaskarżonego wyroku podwyższa do 4 / czterech / lat pozbawienia wolności , c/ środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczony w pkt 2 zaskarżonego wyroku orzeka wobec oskarżonego dożywotnio , d/ orzeczoną nawiązkę na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w pkt 5 zaskarżonego wyroku orzeka w wysokości 10 000 zł / dziesięć tysięcy złotych/.

2/ W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy.

3/ Na zasadzie art. 85 § 1 i 2 kk , art. 86 § 1 kk i art. 85a kk orzeczone wobec oskarżonego J. P. kary pozbawienia wolności łączy i wymierza mu karę łączną 4 / czterech / lat pozbawienia wolności.

4/ Na zasadzie art. 85 § 1 i 2 kk i art. 86 § 1 kk i art. 90 § 2 kk orzeczone środki karne w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych łączy i wymierza oskarżonemu zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych dożywotnio.

5/ Zwalnia oskarżonego od kosztów i opłat sądowych za II instancję przejmując je na rzecz Skarbu Państwa.

Sygn. akt II Ka 75/17

UZASADNIENIE

J. P. został oskarżony o to, że:

I. w dniu 10 października 2015 r. około godziny 20:30 w miejscowości P., gm. M. umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym określone w art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym, w ten sposób, że kierując samochodem marki B. (...) o nr rej. (...) będąc w stanie nietrzeźwości przy stwierdzonej zawartości alkoholu we krwi 1,39 promila (jeden i trzydzieści dziewięć setnych promila), jadąc drogą jednojezdniową dwukierunkową od strony miejscowości M. w kierunku miejscowości P. z prędkością niezapewniającą panowania nad pojazdem i niedostosowaną do warunków panujących na drodze oraz usytuowania terenu, po wyjechaniu z łuku drogi w lewo na prostym odcinku jezdni zjechał na lewe pobocze, stracił panowanie nad pojazdem i uderzył w przydrożne drzewo, w wyniku czego spowodował nieumyślnie wypadek drogowy w następstwie, którego pasażer pojazdu pokrzywdzony J. I. w wyniku odniesionych obrażeń poniósł śmierć na miejscu, tj. o czyn z art. 177 § 2 k.k. w zb. z art. 178 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.,

II. w dniu 10 października 2015 r. około godziny 20:30 w miejscowości P., gm. M. na drodze prowadzącej z miejscowości P. do miejscowości M. kierował samochodem osobowym marki B. (...) o nr rej. (...) będąc w stanie nietrzeźwości przy stwierdzonej zawartości alkoholu we krwi 1,39 promila (jeden i trzydzieści dziewięć setnych promila), tj. o czyn z art. 178a § 1 k.k.

Sąd Rejonowy w Ostrołęce wyrokiem z dnia 10 listopada 2016 r. wydanym w sprawie sygn. akt II K 1078/15:

1) uznał oskarżonego J. P. za winnego popełnienia zarzucanego mu w pkt I aktu oskarżenia czynu, z tym, że czyn ten zakwalifikował z art. 177 § 2 w zw. z art. 178 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 177 § 2 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k. skazał go i wymierzył mu karę 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności. Na podstawie art. 42 § 3 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 8 (ośmiu) lat,

2) uznał oskarżonego J. P. za winnego popełnienia zarzucanego mu w pkt II aktu oskarżenia czynu i za to na podstawie art. 178a § 1 k.k. skazał go i wymierzył mu karę 8 (ośmiu) miesięcy pozbawienia wolności. Na podstawie art. 42 § 3 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 (trzech) lat,

3) na podstawie art. 43a § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego J. P. świadczenie pieniężne na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w wysokości 5.000 (pięciu tysięcy) złotych,

4) na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k., art. 86 § 1 k.k. i art. 85a k.k. połączył orzeczone jednostkowe kary pozbawienia wolności i wymierzył karę łączną 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności,

5) na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k., art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 90 § 2 k.k. połączył orzeczone środki karne w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych i wymierzył oskarżonemu zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 8 (ośmiu) lat,

6) na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności zaliczył okres tymczasowego aresztowania od dnia 12 października 2015 roku, od godz. 15:30 do dnia 05 stycznia 2016 roku, godz. 15:07 zaokrąglając w górę do pełnego dnia, uznając jeden dzień rzeczywistego pozbawienia wolności za równoważny jednemu dniowi kary pozbawienia wolności,

7) na podstawie art. 627 k.p.k. zasądził od oskarżonego na rzecz oskarżycielki posiłkowej S. J. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego kwotę 588 (pięćset osiemdziesiąt osiem) złotych,

8) na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił oskarżonego w całości od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych i przejął je na rachunek Skarbu Państwa.

Powyższy wyrok na niekorzyść oskarżonego zaskarżyła oskarżycielka posiłkowa S. J.. W odniesieniu do obu przypisanych oskarżonemu czynów orzeczeniu zarzuciła:

1. naruszenie przepisów postępowania w rozumieniu art. 438 pkt 2 i 4 k.p.k.
2. naruszenie przepisów postępowania w rozumieniu art. 438 pkt 2 k.p.k. – tj. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 4 k.p.k. - poprzez przyjęcie wbrew zasadom prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, że kara wymierzona oskarżonemu i środki karne są adekwatne i proporcjonalne do stopnia zawinienia oskarżonego, stopnia społecznej szkodliwości czynów i wpłynął pouczająco, wychowawczo i zapobiegawczo na sprawcę. Zrealizują też swoje cele w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa i umocnią przekonanie, że sprawcy przestępstw ponoszą odpowiedzialność adekwatną do popełnionych czynów.

Na podstawie art. 427 § 1 2 k.p.k. skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku przez Sąd I instancji.

Przedmiotowy wyrok zaskarżył również Prokurator w całości na niekorzyść oskarżonego J. P.. Orzeczeniu zarzucił:

1. obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 47 § 3 k.k. poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy przepis ten w sytuacji skazania sprawcy skazanego za przestępstwo z art. 177 k.k. będącego w stanie nietrzeźwości nakazuje sądowi orzeczenie obligatoryjnej nawiązki w wysokości co najmniej 10 tys. zł na rzecz osoby najbliższej, której sytuacja uległa pogorszeniu wskutek śmierci pokrzywdzonego, bądź jeżeli ustalenie takiej osoby nie jest możliwe, orzeczenie takiej nawiązki na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz pomocy Postpenitencjarnej,
2. obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 42 § 3 k.k. poprzez wymierzenie oskarżonemu środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 8 lat, podczas gdy nie zachodzi wypadek uzasadniony szczególnymi okolicznościami i orzeczenie środka winno nastąpić dożywotnio,
3. obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść wyroku, tj. art. 388 k.p.k. poprzez jego zastosowanie i ograniczenie postępowania dowodowego i przeprowadzenie go tylko częściowo w sytuacji, gdy wyjaśnienia oskarżonego J. P. w świetle okoliczności sprawy i wniosków końcowych oskarżonego i jego obrońcy budzą wątpliwości, oskarżony przyznał się jedynie do popełnienia zarzucanych mu czynów, nie zaś o winy, nie złożył wyjaśnień przed Sądem, nadto prokurator przed wydaniem wyroku nie wyraził zgody na ograniczenie postępowania dowodowego,
4. rażącą niewspółmierność kary 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności orzeczonej wobec oskarżonego J. P. za czyn zarzucany mu w pkt I aktu oskarżenia oraz łącznej kary w wymiarze 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności za czyny z punktu I i II aktu oskarżenia w sytuacji, gdy dopuścił się on zachowań o bardzo wysokim stopniu społecznej szkodliwości przejawiających się w naruszeniu zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym, tj. zasady trzeźwości i prędkości bezpiecznej, skutkujących śmiercią I. J., co sprawia, że kara wymierzona oskarżonemu nie spełnia celów zapobiegawczych i wychowawczych, a także nie zrealizuje stawianych przed nią zadań w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa,

Wobec powyższego oskarżyciel publiczny wniósł o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Ostrołęce.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Wniesione apelacje okazały się na tyle skuteczne, iż doprowadziły do korekty zaskarżonego orzeczenia.

Na początku należy odnieść się do zarzutu oskarżycielki posiłkowej – podniesionego w apelacji - odnośnie obrazu przepisów postępowania , która to obraza miała mieć wpływ na treść orzeczenia. Pomimo zawarcia tego tak brzmiącego zarzutu - co do naruszenia przez sąd dyspozycji art. 4 k.p.k. i 7 k.p.k. - z uzasadnienia środka zaskarżenia wynika, iż S. J. zarzuca orzeczeniu rażącą niewspółmierność kary. Podważanie oceny Sądu w oparciu o art. 53 k.k. (sądowy wymiar kary) jest możliwe wyłącznie na mocy zarzutu niewspółmierności kary z art. 438 pkt 4 k.p.k. Zarzut

dotyczący wymiaru kary nieodpowiadającej dyrektywom sądowego wymiaru kary nie jest również naruszeniem prawa materialnego.

Analizując materiał dowodowy sprawy a także treści uzasadnień obu apelacji, Sąd Okręgowy uznał zarzut rażącej niewspółmierności orzeczonej kary podnoszony przez obydwu skarżących za słuszny.

Rażąca niewspółmierność kary zachodzi, gdy suma orzeczonych kar i środków karnych orzeczonych za przypisane oskarżonemu przestępstwo nie uwzględnia w sposób należyty stopnia społecznej szkodliwości czynów oraz nie realizuje w wystarczającym stopniu celów kary w zakresie społecznego oddziaływania oraz celów zapobiegawczych i wychowawczych, jakie ma wywołać u osoby, wobec której są one wymierzane. Niewspółmierność musi być „rażąca”, czyli znaczna i zarazem nienadająca się do zaakceptowania.

Zdaniem Sądu Okręgowego orzeczona przez Sąd meriti za czyn z pkt I a/o kara 2 lat pozbawienia wolności nosi znamiona niewspółmiernej. Jak słusznie zauważył Sąd Rejonowy na mocy art. 177 § 1 k.k. w zb. z art. 178§1 kk najniższa możliwa do orzeczenia kara za ten czyn wynosi 9 miesięcy pozbawienia wolności, zaś maksymalnie można orzec karę 12 lat pozbawienia wolności. Mając jednocześnie na uwadze stopień winy oskarżonego, stopień społecznej szkodliwości czynu oraz biorąc pod uwagę cele zapobiegawcze i wychowawcze, które kara ma osiągnąć w stosunku do oskarżonego, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa i inne dyrektywy zawarte w art. 53 § 2 k.k. Sąd w pkt 1/ b/ orzeczoną wobec oskarżonego karę za czyn z pkt I a/o podwyższył do wymiaru 4 (czterech lat) pozbawienia wolności. W ocenie Sądu II instancji taka kara (oscylująca w dalszym ciągu w dolnych granicach zagrożenia), będzie wystarczająco dolegliwa dla sprawcy wypadku ze skutkiem śmiertelnym. Należy przede wszystkim zauważyć, iż J. P. naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w kilku istotnych aspektach. Oskarżony kierował pojazdem w stanie nietrzeźwości (1,39 ‰). Ponadto zgodnie z opinią biegłego w zakresie techniki samochodowej i ruchu drogowego mgr inż. R. S. w chwili powstania zagrożenia wypadkowego oskarżony jechał z szacunkową prędkością wynoszącą ok. 103 km/h, zaś dozwolona prędkość administracyjna w miejscu wypadku wynosiła do 90 km/h. Mając na uwadze te właśnie okoliczności zgodzić należy się z oceną skarżących, iż wymierzona przez Sąd Rejonowy kara pozbawienia wolności była rażąco niska.

W ocenie Sądu Okręgowego na uwzględnienie zasługiwał podnoszony przez prokuratora zarzut obrazy przepisów prawa materialnego poprzez niewymierzenie oskarżonemu dożywotniego środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych.

Zgodnie z treścią art. 42 § 3 k.k. Sąd orzeka zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych dożywotnio w razie popełnienia przestępstwa określonego w art. 178a § 4 lub jeżeli sprawca w czasie popełnienia przestępstwa określonego w art. 173, którego następstwem jest śmierć innej osoby lub ciężki uszczerbek na jej zdrowiu, albo w czasie popełnienia przestępstwa określonego w art. 177 § 2 lub w art. 355 § 2 był w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego lub zbiegł z miejsca zdarzenia, chyba że zachodzi wyjątkowy wypadek, uzasadniony szczególnymi okolicznościami.

W ocenie Sądu Okręgowego w stosunku do oskarżonego nie zachodzi „wyjątkowy wypadek, uzasadniony szczególnymi okolicznościami” powodujący odstępianie od orzeczenia dożywotniego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych. rodzaju, ściśle sprzęgnięty jest z celem, jaki zakaz ten ma realizować. Pierwszorzędne znaczenie mają cele, które zakaz ma osiągnąć w stosunku do sprawcy przede wszystkim cele zapobiegawcze, wysunięte przed cele wychowawcze. Oskarżony powinien zostać wyeliminowany z ruchu drogowego tak by społeczeństwo nie było narażone na jego dalsze przestępcze zachowania.

Słusznie oskarżyciel publiczny zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu również obrazę przepisów prawa materialnego tj. art. 47 § 3 k.k. Zgodnie z powołanym przepisem Sąd obligatoryjnie powinien orzec nawiązkę w wysokości minimum 10.000 zł. Pokrzywdzona A. J. podczas rozprawy w dniu 4 sierpnia 2016 r. zrezygnowała z prawa do żądania zadośćuczynienia od oskarżonego. Ponadto również pełnomocnik jedynej występującej w sprawie oskarżycielki posiłkowej w osobie S. J., ostatecznie zrezygnował z prawa do orzeczenia na jej rzecz nawiązki (vide k. 89 akt sprawy). Wobec powyższego z uwagi na brak innych uprawnionych, Sąd był zobligowany do orzeczenia ww. kwoty na rzecz

Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej. Z tego też względu Sąd odwoławczy orzekł jak w pkt 1/ d/.

W następstwie zamiany kary jednostkowej pozbawienia wolności, Sąd odwoławczy mając na uwadze przepisy art. 85 § 1 i 2 k.k., art. 86 § 1 k.k. i art. 85a k.k. w pkt 3 wyroku na nowo wymierzył oskarżonemu karę łączną, orzekając karę łączną 4 (czterech) lat pozbawienia wolności.

Również ze względu na zmianę wymiaru środka karnego, Sąd Okręgowy mając na uwadze przepisy art. 85 § 1 i 2 k.k., art. 86 § 1 k.k. i art. 90 § 2 k.k. połączył środki karne w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych i wymierzył dożywotni zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych.

Zarzut obrazy przepisów postępowania mający wpływ na treść wyroku, tj. art. 388 k.p.k. podnoszony przez oskarżyciela publicznego w ocenie Sądu II instancji również nie zasługiwał na pozytywne rozpatrzenie.

Przesłanki ograniczenia postępowania dowodowego określa art. 388 k.p.k. Przede wszystkim na ograniczenie postępowania dowodowego muszą wyrazić zgodę obecne stron. Ponadto wyjaśnienia oskarżonego przyznającego się do winy nie mogą budzić wątpliwości. W ocenie Sądu Okręgowego wszystkie te przesłanki zostały spełnione.

Z wnioskiem o ograniczenie postępowania dowodowego wystąpił sam prokurator podczas rozprawy w dniu 22 września 2016r., zaś pozostałe strony wyraziły na to zgodę (vide k. 78 akt sprawy). Warto zauważyć, iż nastąpiło to już po skorzystaniu przez oskarżanego z prawa do odmowy składania wyjaśnień przed Sądem.

Również druga przesłanka została zachowana. Oskarżony złożył obszerne wyjaśnienia w postępowaniu przygotowawczym (k. 44-46 i 47-48 akta postępowania przygotowawczego zbiór A). Przyznał się do popełnienia zarzucanych mu czynów. Jego wyjaśnienia są konsekwentne i nie budzą większych wątpliwości. Pewne niespójności prawidłowo wychwycił Sąd Rejonowy i wskazał je w uzasadnieniu orzeczenia (k. 103).

Nie wyłączona została zatem możliwość zastosowania art. 388 k.p.k. W ocenie Sądu Okręgowego postępowanie dowodowe pomimo ograniczenia, dostarczyło Sądowi I instancji wszystkich niezbędnych okoliczności do ustalenia rzeczywistego przebiegu zdarzenia i prawnej oceny czynów oskarżonego.

Na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. Sąd Odwoławczy uznał za celowe zwolnienie oskarżonego J. P. od kosztów procesu za postępowanie odwoławcze i przejął je na rzecz Skarbu Państwa.

Mając powyższe względy orzeczono jak w sentencji.